

ELU MAKRO- JA MIKROVORMIDE TOESE KOKKUMÄNG RASKUSTUNGIGA - OLULINE FAKTOR KA TERVISE-HAIGUSE VAHEKORRAS

Ragnar Viir

Inimese ontogeneesi intensiivseim osa, esimesed 9 kuud, toimub vedelikus, kusjuures toese funktsioon on oluliselt vähem koormatud. Mittekõndivatel imikutel on kvalitatiivselt teistsugune toese koormamine kui täiskasvanuil. Püsti olev (ka istuv!) inimene lüheneb õhtuks ca 1 cm võrra. Inimese olek ja liikumine jaotub tosetarbe suhtes järgmiselt: vedelikus, pikali ja püsti toimuvaks (vaba langemist esineb eriti harva). Jagajaks on kokkumängu eri viisid organismi ja gravitatsiooni vahel.

Makroorganismi tasakaalu säilitamine ja paigast teise siirdumine, kehaosade omavahelise asendi muutmine, lisaks suurema või väiksema kehavälise koormuse talumine - see kõik on nn. tugi-liikumiselundkonna, TULE, funktsioon, milles olulised alafunktsioonid on pumpav ja positsiooni säilitav toiming. TULE-struktuuris ilmneb eriti selgelt kogu organismile omane ehituslik sümmeetria. TULE-funktsiooni ja -struktuuri ning gravitatsioonijõudude vahelise optimaalse kooskõla häirumine toob kaasa organismi füsioloogilise toimivuse muutumise patoloogia suunas, püsiva ehitusliku märgina sellest ebasümmeetria. Nõnda siis Hegel eksis, pidades Lamarcki selgroogsuse kriteeriumit abstraktseks.

Inimese selgroo röntgen- või MRI-piltidel ei ole tihti täielikku sümmeetriat. Et meditsiin ei ole seni märganud neis ebasümmeetria ilminguis jälge eluprotsesside patoloogilistest nihetest, viidates nähtuse väga üldisele levikule, ei välista probleemi aktuaalsust. Sidekoe, TULE elastsust garanteeriva koe muutused on esitatud hüpoteesist lähtudes seotud sama probleemistikuga. Näiteks selgitust vajav *magical angles*-nähtus kõõluse eri nurkade all uurimisel MRI-tehnikas. Seos TULE- ja kardiovaskulaarse patoloogia statistilise paralleelsuse vahel: lihaskond, olles ülemäärases töös ebasümmeetrilise struktuuri stabiilsuse tagamisel, maksab lõivu pumpava toimingu arvelt ja pole sel kombel adekvaatne partner südamele, ei ole optimaalne "perifeerne süda".

Elu mikrovormide maailm. Kas siin on võimalik eksisteerida ilma tugifunktsioonita. Ahvatlev oleks otsida/näha teatud ühtsusprintsipi, kasvõi Antonio Lima-de-Faria vaimus: *the same molecular machinery is used in evolution and development*, ja: igal proteiinil on oma aadress.

Spiraal, ka kaksikspiraal, viitab tehnilise funktsiooni mõttes vedrutusele, elastsusele,

kokkumängule raskustungiga. Geneetilise aine struktuuri registreerimine, uurituna ühemõõtmelisena ja lokaliseerituna, on nn. geenkaardi koostamine. Meditsiinilise geneetika prof. Albert de la Chapelle Helsingi Ülikoolist on väitnud: geenkaardi koostamine ei too automaatselt kaasa pärilikkuse toimimise mõistmist.

Molekulaarbioloogia õpperaamatute esimesed leheküljed räägivad alati vee tähendusest elussüsteemis. Elusa koe ehitamisprotsessis toimivad vee molekulid põialposte nähtamatu armeena, mille seljas ehitusmaterjal kohale tuuakse. Kas mitte pärilikkuseaine kolmemõõtmelise struktuuri kõrval pole ka selle elastsusel oma osa elusa koe ehituse töödejuhatajana? Keemiadoktor Paaver väidab, et vee molekul/ioon on orienteeritud ruumiliselt. Tal on siis suhe gravitatsiooniga (ja teiste väljadega). Olles "bolševik" veesisalduse suhtes, kas bioloogiline struktuur ei lähtu eelkõige mitte vee struktuurist ja bioloogiline liikumine veemolekuli liikumisest?

K. E. v. Baerile mõeldes: süvenemine elusa aine keerulisemaks muutumise seaduspärasustesse (Baeri seadused) ja vee liikumise globaalse seaduspärasuse taipamine (Baer-Babinet' seadus) võiksid üheskoos olla võtmeks uuele elu mõistmiskvaliteedile.